

ความคล้ายคลึงทางเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างประเทศอาเซียน-5 กับ Silicon Valley

กลุ่มประเทศอาเซียน ถือเป็นแหล่งเศรษฐกิจดิจิทัลที่น่าจับตาแห่งหนึ่งของโลก ในแง่การเป็นประเทศที่ตั้งสำนักงานใหญ่ (Headquarter) ของธุรกิจเริ่มต้นที่ประสบความสำเร็จอย่างก้าวกระโดด หรือที่เรียกกันว่า Unicorn Startup¹ โดยในอาเซียนนั้น มีจำนวนถึง 13 บริษัท (โดย 11 บริษัทอยู่ในสิงคโปร์) ประกอบกับ รายงาน e-Conomy SEA ประจำปี 2564 จัดทำโดย Google และ Temasek² เผยว่า จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (Online User) ในอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันมี Online User กว่า 70% ของประชากร ในภูมิภาคอาเซียน ส่วนในประเทศสิงคโปร์ ในหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลมีกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมดิจิทัลมาโดยตลอด โดยผ่านนโยบาย Smart Nation ที่เอื้อให้ประชาชนและนิติบุคคลทำธุรกรรม หรือใช้ชีวิตประจำวัน โดยมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนช่วยให้สะดวกและปลอดภัย ทั้งยังมีการส่งเสริมผลักดัน SMEs ที่สนใจพัฒนาธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้ง ส่งเสริมการลงทุนพัฒนาค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ด้วยปัจจัยหลายประการดังกล่าว จึงมีผู้เชี่ยวชาญจากหลายสำนักได้เขียนวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบให้ได้อ่านอยู่บ่อยครั้ง ในความคล้ายคลึงทางเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างอาเซียน กับ ซิลิคอนแวลลีย์ (Silicon Valley)³ ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเทคโนโลยีไฮเทค และนวัตกรรมของโลก เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทเทคโนโลยีที่ใหญ่ที่สุดของโลก อาทิ Apple, Microsoft, Google, Tesla ฯลฯ ทั้งยังมี Unicorn Startup ชื่อดังมากมาย อย่าง Uber, Airbnb หรือ Snapchat เป็นต้น และที่สำคัญบริเวณนี้เป็นแหล่งลงทุนหลัก (กว่า 46% ของเงินลงทุนรวมทั้งประเทศ⁴) รวมถึงเป็นแหล่งผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) เกือบทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา⁵

¹ Unicorn Startup ถูกนำมาใช้เรียกสตาร์ทอัพที่ดำเนินธุรกิจแค่ 3-5 ปี แต่ประสบความสำเร็จอย่างก้าวกระโดด เดบิตจอนมีมูลค่าบริษัทมากถึง 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 31,000 ล้านบาท) และยังไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

² รายงาน e-Conomy SEA ประจำปี 2564 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงลึก ในหัวข้อเรื่องเศรษฐกิจออนไลน์ (E-Commerce) ของประชากรในประเทศกลุ่มอาเซียน

³ Silicon Valley เป็นคำที่ใช้เรียกส่วนใต้ของพื้นที่อ่าวซานฟรานซิสโก (San Francisco Bay Area), รัฐแคลิฟอร์เนียตอนเหนือ (Northern California), ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเขตที่มีการกระจุกตัวของบริษัทไฮเทค (high-tech companies) อยู่มากที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นสถานที่ที่มีอัตราคนทำงานไฮเทคสูงที่สุดในทุก ๆ มหานครบนโลก

⁴ สถิติปี 2555 - ซิลิคอนแวลลีย์ได้รับ 46% ของการลงทุนร่วมทุน (venture) ทั้งหมดของสหรัฐฯ อุตสาหกรรมผู้ผลิตรถยนต์หลายรายได้เปิดสำนักงานในซิลิคอนแวลลีย์เพื่อใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศที่เอื้อต่อการประกอบการ (entrepreneurial ecosystem) ของภูมิภาค

⁵ GDP จากรัฐแคลิฟอร์เนียประมาณ 3.14 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2562 เทียบเท่ากับเกือบทั้งหมดของ GDP ประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งสิงคโปร์ (EDB) และกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมสิงคโปร์ ได้นำบทวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของนาย Rich Karlgaard นักวิเคราะห์จาก Forbes มาเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ โดยนาย Rick มีความเห็นว่า ถึงแม้ประเทศในกลุ่มอาเซียน-5⁶ กับ Silicon Valley ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีความแตกต่างในเรื่องวัฒนธรรมอย่างชัดเจน แต่กลับมีความคล้ายคลึงในทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างน่าประหลาด โดยทั้งสองพื้นที่ มีสถานการณ์ COVID-19 เป็นปัจจัยเร่งในวิวัฒนาการทางดิจิทัลเหมือนกัน อาทิ ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจของปี 2563 ในทั้งสองพื้นที่นั้นเป็นไปในทิศทางและระดับเดียวกัน กล่าวคือ GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวม) ของประเทศสหรัฐอเมริกาถดถอยที่ (-3.4%) ในขณะที่กลุ่มประเทศอาเซียน-5 ถดถอยที่ (-3.5%) อีกทั้ง มีการประมาณการที่คาดว่า GDP ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 2564 อาจโตได้ถึง 5.1% ในขณะที่ประเทศกลุ่มประเทศอาเซียน-5 GDP อาจโตได้ถึง 5.2% เช่นกัน⁷ นอกจากนี้ ยังพบความคล้ายคลึงทางประชากรศาสตร์จากบริเวณทั้งสองอีกด้วย กล่าวคือ ประเทศในกลุ่มอาเซียน-5 ซึ่งหมายรวมถึง ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย มีประชากรรวมกันประมาณ 460 ล้านคน ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีประชากร 330 ล้านคน โดยประชากรส่วนใหญ่ของทั้งสองพื้นที่ มีค่าอายุเฉลี่ย (Median Age) ที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นประชากรค่อนข้างมีอายุน้อยกว่า หากเทียบกับฝั่งยุโรปและญี่ปุ่น⁸ ซึ่งประชากรอายุน้อยกว่า อาจเอื้อให้เทคโนโลยีดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องพัฒนาเติบโตได้ง่ายขึ้น

ประเทศ	ค่าอายุเฉลี่ย (Median Age)	GDP ปี 2563	GDP ปี 2564 (ประมาณการ)	ประชากร
จีน	38.4	2.30%	8.40%	1,439 ล้านคน
EU	44.0	-6.60%	4.40%	448 ล้านคน
ญี่ปุ่น	48.6	-4.80%	3.30%	126 ล้านคน
สหรัฐอเมริกา	38.5	-3.40%	5.10%	330 ล้านคน
สิงคโปร์	35.6	-3.50%	5.20%	460 ล้านคน
อินโดนีเซีย	31.1			
มาเลเซีย	29.2			
ฟิลิปปินส์	24.1			
ไทย	39.0			

โดยนาย Rich วิเคราะห์ว่า สถานการณ์ COVID-19 อาจเป็นตัวเร่งให้หลายธุรกิจหยุดชะงักในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ถึงแม้มีการค้นพบวัคซีนต่อต้าน และกำลังถูกแจกจ่ายไปทั่วทุกมุมโลก ทั้งยังซึ่งเป็นความหวังหลักในการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจโลก แต่ปัจจัยการกลายพันธุ์ของไวรัสชนิดนี้ ก็ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่อาจมองข้าม ที่อาจกลับมาเป็นสาเหตุให้เศรษฐกิจโลกหยุดชะงักได้อีกครั้ง ทั้งนี้ หากพิจารณาพัฒนาการของ

⁶ ประเทศในกลุ่มอาเซียน-5 หมายรวมถึง ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

⁷ การประมาณการณ์ GDP จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในปี 2564

⁸ ค่าอายุเฉลี่ย (Median Age 2020) อ้างอิงจาก https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_median_age

เทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวกระโดด ท่ามกลางช่วงเวลาที่ยากลำบากของธุรกิจอื่นๆ ถึงแม้เป็นเรื่องที่ขัดกับความรู้สึกและสวนทิศทางอยู่บ้าง แต่ธุรกิจภาคนี้กลับนำความหวังและโอกาสใหม่ๆ ทางเศรษฐกิจมาให้ประชาคมโลก ในอนาคตภาคธุรกิจนี้อาจทำให้สถานการณ์ COVID-19 ดูเป็นเรื่องเล็ก จนกลายเป็นประวัติศาสตร์ส่วนย่อย ที่เคยเกิดขึ้นในเศรษฐกิจโลกก็เป็นได้

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญรวมถึงนักลงทุนที่มีธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัล ในทั้งสองฝั่งแปซิฟิก (สหรัฐอเมริกาและประเทศกลุ่มอาเซียน-5) ต่างมีความเห็นตรงกันว่า เศรษฐกิจดิจิทัลจากทั้งสองฝั่ง มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด เป็นสองถึงสามเท่าในหลายปีที่ผ่านมาคล้ายกัน และการเติบโตอย่างต่อเนื่องในระหว่างปี 2563 ท่ามกลางสถานการณ์ COVID-19 ยิ่งเป็นการยืนยันข้อสังเกตดังกล่าวให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการเติบโตดังกล่าวจะรวมไปถึงธุรกิจที่จัดขายชิ้นส่วนต่างๆ (Suppliers) ให้กับธุรกิจกลุ่มเทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ บริษัท Nadella ที่ขายชิ้นส่วนเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ก็มีรายได้พุ่งสูง และราคาหุ้นทะยานขึ้นในระหว่างปี 2563 เช่นกัน นอกจากนี้ หากย้อนดูประวัติศาสตร์ และเส้นเวลาการประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ๆ ของโลก อาจสังเกตได้ว่า การพัฒนาทางเทคโนโลยีมักเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ยากลำบากเสมอ กล่าวคือ

- ในช่วงทศวรรษ 1930 (ระหว่างปี 2473 - 2483) เป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่ 2 เราได้เห็นการวิวัฒนาการทางรถยนต์ วิทยุ ดีเกะไฟฟ้า ถนนลาดยาง อุตสาหกรรมการบินเริ่มถูกพัฒนาโดยหลักอากาศพลศาสตร์ เครื่องยนต์ไอพ่นได้รับการจดสิทธิบัตร และมีการประดิษฐ์เป็นครั้งแรก
- ในช่วงทศวรรษ 1940 (ระหว่างปี 2483 - 2493) เครื่องบินแบบเครื่องยนต์ไอพ่น (Jet Engine) เริ่มปรากฏใช้ในอากาศยานทางการทหาร (Military Aircraft)
- ในช่วงทศวรรษ 1950 (ระหว่างปี 2493 - 2503) เริ่มมีการใช้เครื่องบินในการพาณิชย์ (Commercial Airlines)
- ในช่วงทศวรรษ 1970 (ระหว่างปี 2513 - 2523) มีความวุ่นวายเกิดขึ้นทั่วโลก เช่น การประท้วงถ่านหิน (Coal Strikes) ในสหราชอาณาจักร อัตราดอกเบี้ยพุ่งทะยานถึง 18% ในสหรัฐอเมริกา มีสงครามและความอดอยากเกิดขึ้นในฝั่งจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งยังมีวิกฤติน้ำมันที่ครอบคลุมไปทั่วโลก ทว่าในญี่ปุ่นและเยอรมนีตะวันตก กลับมีพัฒนาการที่ก้าวกระโดดในเรื่องการออกแบบและการผลิตสินค้า นวัตกรรมใหม่ ในขณะที่ มีผู้ประกอบการรายใหม่ๆ (Apple, FedEx, Microsoft และ Amgen) แจ้งเกิดขึ้นหลายรายในสหรัฐอเมริกา
- ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 (ระหว่างปี 2533 - 2538) มีภาวะเศรษฐกิจถดถอยในช่วงสั้นๆ ทว่า กลับเกิดวิวัฒนาการของคอมพิวเตอร์ต้นทุนต่ำ และการเชื่อมต่อของอินเทอร์เน็ต

สำหรับในทศวรรษที่ผ่านมา กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัลดูเหมือนว่าจะจะเป็นกลุ่มที่ทำกำไรได้ดี มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ (Cloud Computing, Digital Platforms และ Enterprise AI) ที่นำความมั่งคั่งมาให้บริษัท โดยเฉพาะกลุ่มที่เข้ามาในตลาดนี้รายแรกๆ (Early Investor) เช่น บริษัท CrowdStrike บริษัท Palantir บริษัท ServiceNow และ บริษัท Snowflake อีกทั้ง บริษัทที่สามารถทำ IPO⁹ ที่มีมูลค่ามหาศาลที่สุดในประวัติศาสตร์ ก็อยู่ในยุคนี้ ซึ่งเป็นบริษัทผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัลทางการเงิน (Ant Financial) อีกด้วย ทั้งนี้ นาย Rich วิเคราะห์ว่า

⁹ IPO (Initial Public Offering) การออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนทั่วไปได้เป็นครั้งแรก

เมืองที่โดดเด่นในวิวัฒนาการเทคโนโลยีดิจิทัลในทศวรรษที่ผ่านมา คือ 1) สิงคโปร์ 2) Silicon Valley (สหรัฐอเมริกา) 3) Seattle (สหรัฐอเมริกา) 4) Shenzhen (จีน) โดยมีจาการ์ตา (อินโดนีเซีย) และ San Diego (สหรัฐอเมริกา) ตามมาไม่ห่าง

ความคิดเห็นของ สคต.

ในระยะหลัง สิงคโปร์ได้เผยแพร่บทความในเรื่องความเป็นไปได้ในการผลักดันภูมิภาคให้เป็น Silicon Valley บ่อยครั้ง ทั้งยังเริ่มมีการผลักดันและริเริ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลกับหลายประเทศในอาเซียน อาทิ 1) ความร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทยผลักดันให้การโอนเงินผ่าน PayNow ของสิงคโปร์เชื่อมกับ PromptPay ของไทย 2) ความร่วมมือกับรัฐบาลอินโดนีเซีย ในการสร้างเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล Nongsa (Nongsa Digital Park: NDP) ในเกาะบาตัม ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อเป็นการสร้างสังคมแห่งดิจิทัลให้ได้ทำงานด้วยกัน เพื่อยกระดับพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลในภูมิภาคเข้าสู่สากล 3) การประกาศเป้าหมายให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลาง E-Commerce ของภูมิภาค โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ อาทิ เพิ่มความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐาน (แผนเปลี่ยนเป็นระบบ 5G ทั้งประเทศ) 4) การส่งเสริมความร่วมมือกับกลุ่มธุรกิจธนาคารดิจิทัลจากฟิลิปปินส์ ผ่านกลุ่มพันธมิตรนวัตกรรม (GIA) จึงเป็นไปได้ว่า สิงคโปร์มีเป้าหมายในการพัฒนาให้ภูมิภาคเป็นแหล่งเศรษฐกิจดิจิทัลอีกแห่งหนึ่งของโลก เสมือนเป็น Silicon Valley แห่งเอเชีย

สำหรับประเทศไทยนั้น เศรษฐกิจดิจิทัลก็มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และเป็นหนึ่งในประเทศที่น่าจับตาของตลาดโลกเช่นกัน ทั้งนี้ สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเปิดเผยข้อมูลภาพรวมอุตสาหกรรมดิจิทัลที่สำคัญในปี 2563 พบว่า ธุรกิจ E-commerce ในประเทศไทยมีการเติบโตขึ้นอย่างมาก โดยมีมูลค่า 748,000 ล้านบาท และตลาดเติบโตโดยเฉลี่ย 20-30%¹⁰ จึงเป็นการดีที่ประเทศไทยก็มีการเติบโตในธุรกิจส่วนนี้และพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันกับประเทศสิงคโปร์และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยควรเตรียมความพร้อมปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการค้าขาย ในธุรกรรมการเงินข้ามประเทศ รวมถึงติดตามข่าวสารพฤติกรรมของผู้บริโภคอยู่เสมอ ที่อาจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรับการเข้ามาของเศรษฐกิจดิจิทัลในภูมิภาค ในอนาคตอันใกล้

ที่มา :

EDB Corporate Site:

https://www.edb.gov.sg/en/business-insights/insights/digital-evolution-accelerates-amid-hard-times.html?cid=soc-fb-insights_digitevolution-bau-cotnt-202103-sg-si:it:bn:hq:at:mi:sn&utm_medium=soc&utm_source=facebook&utm_campaign=bau_edb_content_insights_digitevolution_singapore_202103&utm_content=stockimages-infocommtechnology-businessnews-headquarters-article-marketinsights-syndicated-nc

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงสิงคโปร์ / เมษายน 2564

¹⁰ อ้างอิง <https://www.thansettakij.com/content/418603>